

Contribuția savantului

Victor Babeș la dezvoltarea
științei medicale românești
și universale

Împlinirea a 125 de ani de la nașterea savantului Victor Babeș, a prilejuit organizarea unui amplu program de manifestări dedicate acestui eveniment. Conferințe, seri muzicale, un simpozion științific, organizarea de vizite la Muzeul profesor doctor Victor Babeș, au marcat așa cum se cuvine, sărbătorirea savantului de glorie mondială, creator al medicinei științifice în România. Tot în cadrul acestor manifestări se înscrie și organizarea la Muzeul de istorie a municipiului București, a expoziției „Contribuția savantului Victor Babeș la dezvoltarea științei medicale românești și universale”.

Expoziția avînd rolul de a omagia viața și activitatea marelui savant a urmărit aspecte privind familia Babeș, copilăria și anii de studii ai tinărului Victor, activitatea multilaterală a eminentului om de știință, care a studiat boala în complexitatea ei, cu condițiile majore legate de mediul fizic și factorii economici și sociali, scrisori ce i-au fost adresate de personalități medicale de prestigiu din lumea întreagă, precum și documente ilustrînd prețuirea de care se bucură opera lui Victor Babeș în anii socialismului în țara noastră.

Deschiderea expoziției, la 9 iulie 1979, în localul Muzeului de istorie a municipiului București, s-a făcut într-un cadru festiv, la solemnitate participînd personalități ale vieții științifice bucureștene, cadre de specialitate din Muzeul de istorie, reprezentanți ai presei, radioului și televiziunii, un numeros public.

În cuvîntul de deschidere profesor Petre Dache, directorul Muzeului de istorie a municipiului București, a evocat meritele deosebite ale savantului, valoroasele sale realizări în domeniul medicinei, activitatea sa susținută pusă în slujba ocrotirii sănătății oamenilor muncii.

Expoziția a cuprins un bogat și variat material documentar, provenind din arhivele Muzeului prof. dr. Victor Babeș și ale Institutului Victor Babeș. În prezentarea materialelor documentare privind viața și activitatea omului de știință s-a făcut gruparea pe teme, respectîndu-se totuși și criteriul cronologic.

În prima parte a expoziției a fost prezentată prin fotografii comuna Hodon, comuna bănățeană din care se trage familia Babeș, părinții lui Victor Babeș și cîteva aspecte din activitatea lui Vichentie Babeș, tatăl savantului, personalitate de seamă a vieții politice și culturale transilvănene, membru fondator al Academiei Romîne. Ilustrînd perioada studiilor liceale ale lui Victor Babeș, efectuate la Viena, Lugoj și Budapesta,

în afara fotografiilor reprezentând liceul din Lugoj, actul fundației Gojdu, prin care i se acorda o bursă pentru continuarea studiilor și Victor elev, în expoziție s-a aflat și diploma de maturitate, Testimonium maturitatis, în original.

Studiile universitare Victor Babeș le-a urmat la Budapesta și Viena, unde a făcut parte din Societatea Academică Social-Literară, România Jună, societate cu care a colaborat și mulți ani mai târziu, ca membru onorar și susținător de frunte, așa cum reiese și din documentul original, din 20 februarie 1889, cu antetul societății, prin care este anunțat că: „Societatea Academică Social-Literară România Jună, v-a denumit în adunarea sa generală, din acest an, de membru onorar. Vă rugăm a privi acest vot de încredere și stima, drept recunoștință din partea noastră, pentru înaltele merite ce aveți pentru înalțarea științei între români¹⁶. Activitatea științifică multilaterală, desfășurată de-a lungul întregii sale vieți, concretizată în numeroase descoperiri și peste 1300 de lucrări științifice, a fost prezentată în expoziție alături prin fotografiile și consemnări pe panouri, cât și prin expunere în original a multora dintre operele sale. Primul tratat de bacteriologie din lume *Les Bacteries*, apărut în 1885, premiat la Academia de Științe a Franței cu marele premiu Montyon, tratatul asupra turbării *La Rage* și el distins cu premiul Breant, din 1912, monografia *Pelagra* din 1924, de asemenea deținătoare a premiului Montyon, au stat la loc de cinste în expoziția dedicată creatorului lor, alături de numeroase alte lucrări, cuprinzând studii asupra multora din capitolele științelor medicale, ce l-au preocupat pe Victor Babeș.

Din domenii ca acela al leprei, holerei, rujelei, scarlatinei, variolei, febrei galbene, tifosului exantematic, bolii canceroase, tuberculozei și al unor boli infecto-contagioase la animale, au fost expuse lucrări de mare valoare științifică, lucrări ce au dus falma științei românești în întreaga lume. De altfel colaborarea lui Babeș cu instituții și personalități de prestigiu de pretutindeni, a fost prezentată alături prin fotografiile pe panouri, cât și prin scrisori expuse în original.

Urmând tematica expoziției, au fost scoase în evidență și alte aspecte ale activității acestui mare om de știință la care firul conducător, gândirea și scopul cercetării și activității sale este unul singur, știința medicală, pusă în slujba sănătății poporului.

Un asemenea aspect este activitatea sa pe tărâm social.

Preocuparea pentru prevenirea bolilor, pentru o bună organizare sanitară a țării, pentru scoaterea țăranilor din „boalele mizeriei și sărăciei”, fac obiectul a numeroase conferințe pe care le-a ținut fie la Ateneul Român, fie în amfiteatrele institutului său. În aceste conferințe el critica cu obiectivitate, vigoare și competență, organizarea și starea sanitară de la noi și din principalele țări europene, propunând soluții concrete, ca de pildă: „Vreți leacul pelagrei? Al acestei boli a mizeriei? Vi-l dau eu. Împroprietărea țăranilor”.

Textele unor conferințe ca: *Lupta dintre politicianism și știință*, *Boalele țăranului român*, *Apa de băut a capitalei*, *Critica asupra actualei organizațiuni sanitare*, au fost expuse pentru a sublinia și această preocupare a lui Victor Babeș.

Numit profesor la Facultatea de medicină din București și încredințându-i-se catedra de patologie experimentală și de bacteriologie, așa cum reiese din adresa Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, din 6 martie 1887 și organizând primul institut de cercetări științifice medicale la noi, Institutul de Anatomie patologică și bacteriologie, Victor Babeș a reușit să formeze o pleiadă de elevi, ce au dus mai departe gloria marelui lor maestru și a științei medicale românești.

Diferite scrisori de la elevi ai săi (Marinescu, Levadiți etc.) și aspecte din institutul organizat și condus de Victor Babeș și care din 1924 poartă numele celui ce l-a creat, diferite fotografii cu studenții în laboratoare sau amfiteatre, aprecieri ale savanților de mai târziu asupra celui ce l-a îndrumat, au format un alt capitol al expoziției, Victor Babeș — creator de școală.

Participarea lui Babeș la organizarea Universității din Cluj, în 1919, redată elocvent în corespondența pe această temă, a fost ilustrată prin câteva scrisori. Una dintre ele expediată de Sextil Pușcariu, care în calitatea sa de Comisar general însărcinat cu organizarea Universității din Cluj, îl invită pe Babeș la 28 iunie 1919 : „să aduceți jertfa de a primi catedra de Anatomie patologică la noua Universitate a Ardealului, al cărui tineret va fi fericit să urmeze vestitele cursuri ale profesorului doctor Victor Babeș”, în continuare : „Nădăjduiam să putem câștiga astfel pentru Universitatea din Cluj, pe cei mai buni dintre tinerii noștri savanți. În același timp, ne dăm însă seama că luând în primire o instituție culturală cu o tradiție veche, pe care odinioară, clița învățați au făcut-o cunoscută și în străinătate, este de datoria noastră să ne prezentăm cu un corp profesoral care să nu dea numai pentru viitor speranță, ci să se prezinte chiar de la început, cu câteva nume rostite cu respect și dincolo de hotarele țării noastre. Noua clădire culturală voim s-o așezăm pe niște stâlpi străluciți”.

Un alt document în expoziție ilustrează bucuria studenților din Cluj, pentru acceptarea de către Babeș a acestei munci. E vorba de o scrisoare din care cităm : „Noi studenții dezrobiți ai Transilvaniei întregi, vă salutăm cu toată căldura sufletului nostru entuziasmat și plin de dor de muncă. Vă sintem recunoscători pentru prezența Domniei voastre la Facultatea noastră. Vă cunoaștem activitatea bogată, ce ați dezvoltat pe terenul vast al științei, căreia ne-am dedicat și noi totodată ne exprimăm mândria de a ne putea număra între „elevii lui Babeș”. Vă asigurăm, că învățăturile și sfaturile Domniei voastre vor fi ascultate cu sfintețe, ne vom sili și noi la rîndul nostru a continua clădirea mărețului edificiu ce-ați început, vom ține înaintea ochilor devisa „advarului, a rațiunii și a binelui pentru ușurarea mizeriilor omenești”.

Deschizător de drumuri și creator în știința medicală Victor Babeș se bucură și astăzi de o mare prețuire.

Fotografiile ale Institutului Victor Babeș, ale Spitalului de boli contagioase Victor Babeș, din București, ale Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, ale străzii Victor Babeș din București și ale busturilor lui Victor Babeș executate de Militza Pătrașcu și C. Medrea, precum și ediții mai vechi și mai noi ale Operele alese și ale unor lucrări despre viața și

activitatea omului de știință, a savantului cu o activitate multilaterală care a fost Victor Babeș, au format un alt sector al acestei expoziții. Prezentarea Muzeului profesor dr. Victor Babeș din Capitală, deschis publicului la 19 octombrie 1966, și reprezentând încă o dovadă a prețuirii de care se bucură Victor Babeș, acela care trăiește și va trăi prin opera sa vastă, a încheiat această expoziție.

L'exposition

„La contribution du savant

Victor Babeș

au développement

de la science médicale roumaine

et universelle”

RÉSUMÉ

L'exposition, ouverte le 9 Juillet 1979 a rendu hommage à la vie et activité du savant roumain Victor Babeș, présentant surtout l'activité multilatérale de l'éminent savant. Elle a totalisé un matériel documentaire abondant et varié provenu des archives du Musée mémorial prof. dr. Victor Babeș et de l'Institut Victor Babeș. Les matériels documentaires de l'exposition, concernant la vie et l'activité du savant ont été groupés selon les thèmes, en respectant le critère chronologique.